

Budget och Verksamhetsplan för Vaxholmsvatten 2023 - 2025

Fastställd på Vaxholmsvatten AB:s styrelsemöte 2022-06-14

Budgetförslag Vaxholmsvatten 2023 - 2025

Beslutsförslag

1. Att besluta om resultat- och investeringsbudget för 2023 och prognos för 2024 - 2025.
2. Att besluta om 5,0% höjning av brukningstaxan för 2023. För vidare beslut i kommunfullmäktige.
3. Att besluta om 3,0% höjning av anläggningstaxa för 2023. För vidare beslut i kommunfullmäktige.
4. Att besluta om 2,0% höjning på slamtaxan 2023. För vidare beslut i kommunfullmäktige.
5. Att besluta om 2,0% höjning av avfallstaxan för 2023. För vidare beslut i kommunfullmäktige.
6. Att föreslå för kommunfullmäktige att besluta att den nya VA- och Avfallstaxan ska börja gälla från och med den 1 januari 2023 eller snarast efter kommunfullmäktiges lagakraftvunna beslut.
7. Att kommunfullmäktige delegerar redaktionella förändringar av taxorna till Vaxholmsvatten AB:s styrelse.
8. Att besluta om att ta upp lån för VA på 40,0 mkr 2023 med kommunal borgen. Beviljad borgen finns.
9. Att besluta om att ta upp lån för avfall på 2,1 mkr med kommunal borgen. För vidare beslut i kommunfullmäktige.

Verksamhetsplan 2023

ROSLAGSVATTEN – I VÅRA BARNBARNNS TJÄNST

Vårt uppdrag på Roslagsvatten är att säkra tillgången på vatten, avloppsrening och avfallshantering i fem av Sveriges mest snabbväxande kommuner. Samtidigt står svensk VA-infrastruktur och avfallshantering inför stora investeringar de kommande åren med en ökande befolkning och klimatförändringar som kräver mer långsiktiga och hållbara lösningar för att möta morgondagens behov.

Sedan tidigare har en av utmaningarna för Roslagsvatten varit att förstärka både ledningsnät och reningsverk då kapacitetstaket för vad anläggningen en gång var designad för börjar att nås, utbyggnaden av VA-anläggningar "konkurrerar" samtidigt med många intressenter om plats i mark och utbyggnadstakt. Parallellt ökar kraven på vad anläggningar ska prestera samtidigt som klimatförändringarna belastar systemet på ett helt annat sätt än tidigare. Högre krav ställs även på Roslagsvatten gällande avfallshanteringen på grund av ändrade arbetsmiljökrav samtidigt som effektivare planering av hämtningsscheman för att minska påverkan på miljön negativt ökar. Det har även skett ett skifte vad gäller informationsbehovet för framtida och befintliga kunder till Roslagsvatten i vilken uppdaterad kommunikation i realtid om driftstörningar är grundläggande. Lagkraven för tillgänglighetsanpassad information har skärpts vilket ställer ytterligare krav på att rätt information kommer till rätt målgrupp vid rätt tidpunkt. Digitalisering gentemot kund liksom internt på Roslagsvatten är av yttersta vikt och därför pågår arbetet med att ta fram och säkerställa en digital plattform för vilken samtliga system ska kopplas mot. På detta sätt är förhoppningen att vi bättre ska kunna agera proaktivt och förutse eventuella driftstörningar och i dessa fall kommunicera i realtid med Roslagsvattens kunder.

Roslagsvattens verksamhet är taxefinansierad och verksamheterna ska bedrivas till lägsta nödvändiga kostnad. Roslagsvattens ställning ger möjligheter, men med det kommer även ett starkt ansvarstagande och respekt för att verksamheten hanteras kostnadseffektivt och med tillräckliga marginaler som medger infrastrukturinvesteringar till gagn för brukare och ägare.

Åldrande anläggningar kräver re-investeringar och nya lösningar för att möta morgondagens behov. Under kommande år planeras därför nödvändig upprustning och renovering för att kunna upprätthålla en säker och jämn drift. Samtidigt påbörjas även tre av de största infrastruktursatsningarna i Roslagsvattens historia: en anslutning av Knivsta kommun till Käppalaverket, ett nytt reningsverk i Margretelund och slutligen en eventuell anslutning av Ekerö kommun till SYVAB.

Taxorna inom vatten- och avloppsreningen har stigit under de senaste åren och det är en trend som är genomgående inom svenska VA-infrastruktur. Roslagsvatten ser inget undantag för de fem kommuner som ingår i företagets verksamhetsområde. Arbetet fortgår därför med att utveckla taxan efter dagens behov, som förväntas leda till justeringar av taxornas inbördes parametrar såväl som den totala taxenivån. Inom avfall- och miljölogistik styrs Roslagsvatten av behov och effektiv service från ägarkommunerna och kunder, vilket kräver långsiktiga planeringar och investeringar. Två nya avfallsplaner är framtagna och utvecklingsarbetet fortskrider i rask takt parallellt med att nya direktiv tas fram på nationell och europeisk nivå. Att stabilisera taxeutvecklingen inom Roslagsvattens båda affärsområden på sikt är av väsentlig betydelse.

Under 2021 fortsatte det omfattande förändringsarbetet som påbörjades 2019 med syftet att uppnå målet "Topp 5 om 5" - att Roslagsvatten om fem år ska bli topp 5 av alla VA- och avfallsbolag i Sverige. Under året har arbetet med att implementera strategisk underhållsplanering startas med ett partnerskap med företaget Eteplan, projektet förväntas pågå i 5 år. Vi har också påbörjat upphandlingen av en ny OT/ET-plattform som

är ett centraliserat styr- och övervakningssystem som kopplar samman flera av våra befintliga system. För att möjliggöra lägre inköpskostnader, spendanalyser och ökad avtalstrohet har vi köpt in ett inköpssystem, Kommers. Då vi har en allt större projektverksamhet har vi även implementerat ett projektverktyg, Antura.

VAXHOLMSVATTEN

VA

Utmaningar, investeringar och finansiering

Vattentjänstlagen ställer krav på kommunerna att om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas VA i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse, ska kommunen se till att behovet tillgodoses genom en allmän VA-anläggning. Vaxholms VA-plan pekar ut de områden som enligt lagen har rätt till allmänt VA. En stor utmaning för Vaxholmsvatten är de tunga investeringar som krävs för att uppfylla vattentjänstlagen.

I kommunens VA-plan anges en tidsplan för när utbyggnaden ska ske i de områden som har rätt till allmänt VA. Merparten av dessa områden ligger mer eller mindre långt ifrån befintligt VA-nät och bebyggelseutvecklingen i form av exploateringar och styckningar i områdena är osäker vilket gör att VA-utbyggnaden väntas innebära ekonomiska underskott för VA-huvudmannen med dagens anläggningstaxa och dagens bebyggelse.

För att kunna tillgodose behovet av allmänt VA behöver även en ny avloppsreningslösning finnas på plats eftersom kapacitetstaket på Blynäs avloppsreningsverk kommer vara nått inom kort. Den 19 april 2021 fattade fullmäktige beslut om att Vaxholms framtida avloppsvattenbehandling ska ske genom samarbete med Österåkers kommun. Ett nytt gemensamt reningsverk, som nu är under byggnation, innebär betydande investeringar som ska finansieras.

Anläggningstaxan har höjts väsentligt under många år och av olika skäl – va-utbyggnad i dyrare miljöer, ökade miljökrav, stor konkurrens om entreprenörer med mera, men också en bättre kostnadstäckning på utbyggnationerna. Trots dessa höjningar är det nu och för många år framöver en fortsatt utmaning att få en investeringsbudget i balans. En budget i balans kan uppnås med hjälp av centraliserad exploatering som väger upp mot glesa och perifera omvandlingsområden, alternativt taxeökningar. Få exploateringar planeras i Vaxholm och underskottet måste därför i första hand täckas genom höjd anläggningstaxa eller höjd brukningstaxa. Vaxholms anläggningstaxa har svårt att klara målsättningen om full kostnadstäckning, dvs. att kostnaderna för att ansluta nya fastigheter ska bäras av anläggningstaxan. Med dagens taxa når vi en kostnadstäckning motsvarande 95 %¹. För att nå full kostnadstäckning, 100%, med anläggningsavgiften krävs en höjning med 27 %. Skälet till att en så stor höjning behövs för att nå upp till full kostnadstäckning är att de finns så väldigt få abonnenter att fördela kostnaderna på. Att nå kostnadstäckning med anläggningstaxan bedömer Roslagsvatten som orimligt när förutsättningarna är sådana som just nu föreligger i Vaxholm. För 2023 föreslås därför en höjning av anläggningstaxan med 3% för att röra sig i rätt riktning mot full kostnadstäckning, och den preliminära budget som presenteras för 2024–2025 innebär en preliminär höjning av anläggningstaxan med 3+3 % för 2024 och 2025. Även brukningstaxan kommer att behöva höjas

---

¹ Förändringar från föregående år är på plus-sidan, dvs. det som ger en högre kostnadstäckning, att Prästgården har tillkommit. På minus-sidan, det som ger en lägre kostnadstäckning, är att Storäng västra inte bedöms generera intäkter inom budgetperioden och att Rindö hamn etapp 3 Grenadjären har en lägre prognos än tidigare.

löpande under en överskådlig tid för att kompensera för att anläggningstaxan inte når upp till 100 % täckningsgrad. Brukningstaxan föreslås därför höjas 5+5+5 %.

Status och kapacitetsgränser

Blynäs reningsverk har ett tillstånd för 8 000 personekvivalenter (pe). Belastningen per person är idag lägre än när tillståndet gavs och därför bedöms fler än 8 000 personer kunna rymmas inom tillståndet som anger antalet personekvivalenter, oklart hur många men sannolikt mellan 8–9 000 personer. Enligt miljörapport för 2020 uppskattas antalet anslutna till 7 295 personer (mantalsskrivna med korrigering) och belastningen till 4 003 pe (BOD). Belastningen varierar över åren och vid en låg belastning, till exempel under ett relativt torrt år, blir belastningen låg och tvärtom. Belastningen är även ofta lägre i utpendlingskommuner.

Rindö hamn har ett tillstånd för 2 000 pe. Den teoretiska kapaciteten uppgår idag till 1 700 pe men belastningen är högre än förväntat och det är oklart om allt som planeras kan anslutas. En utredning har pågått under 2020-21 för att kunna avgöra vad detta beror på och hur många personer som kan anslutas till verket. Det har varit svårt att spåra källorna till den höga belastningen men utredningen bedöms vara kvar under våren 2022. Enligt miljörapport 2021 är 1172 personer (mantalsskrivna) anslutna till verket En utbyggnad till 2 000 pe bedöms behöva ske inom budgetperioden².

Aktiviteter med kommunen

Utkastet till ny översiktsplan som togs fram 2021 gick inte vidare till antagande utan sköts på framtiden för att fördjupa vissa underlag. I förslaget till ny ÖP föreslår kommunen en fortsatt utveckling av området kring Rindö hamn. Roslagsvatten och kommunen diskuterar hur man strategiskt ska hantera va-frågorna i området som omfattar både tidpunkt för nedläggning av Rindö hamn reningsverk (när kapacitetsbehoven blir större än 2000 pe) och hur ledningar ska dras från Rindö hamn reningsverk och till Kammarholmen, hur stora kapacitetsbehoven förväntas bli i framtida östra Rindö.

I samband med kommunens ombyggnation av kajerna behöver Roslagsvattens dagvattenhantering ses över, dagvattnet rinner idag ut i fjärden utan föregående rening och i samband med ombyggnationen ses möjligheterna över att ordna en dagvattenhantering med mindre utsläpp. Roslagsvatten och kommunen samarbetar kring en gemensam projektering där bland annat gamla VA-ledningar planeras att läggas om på de ytor där kommunen förnyar sina ytskikt.

Roslagsvatten deltar aktivt i kommunens planarbete. Ett antal gånger per år möts kommunen, Roslagsvatten, Södra Roslagens miljö- och hälsoskyddsförbund samt övriga relevanta aktörer på stadsbyggnadsmöten för avstämningar om aktuella samhällsutvecklingsprojekt. Dessa möten är ett viktigt och väl fungerande inslag i samarbetet. Kommunen, Roslagsvatten, Södra Roslagens miljö- och hälsoskyddsförbund möts även 2–3 gånger per år för att diskutera aktuella strategiska frågor.

Investeringar 2023–2025

De nyinvesteringar som ligger inom de närmaste åren Norrberget som vann laga kraft under 2020, Rindö hamn etapp 3, Grenadjären, som vann laga kraft 2022 samt Soldatgatan där dagvattenhantering byggs ut för att minska risken för stora mängder tillskottsvatten till Blynäs reningsverk vid stora regn. Utöver dessa pågår även ÖVAR, Österåker och Vaxholms avloppsrening, dvs. nya Margretelund samt VÖS, Vaxholms

---

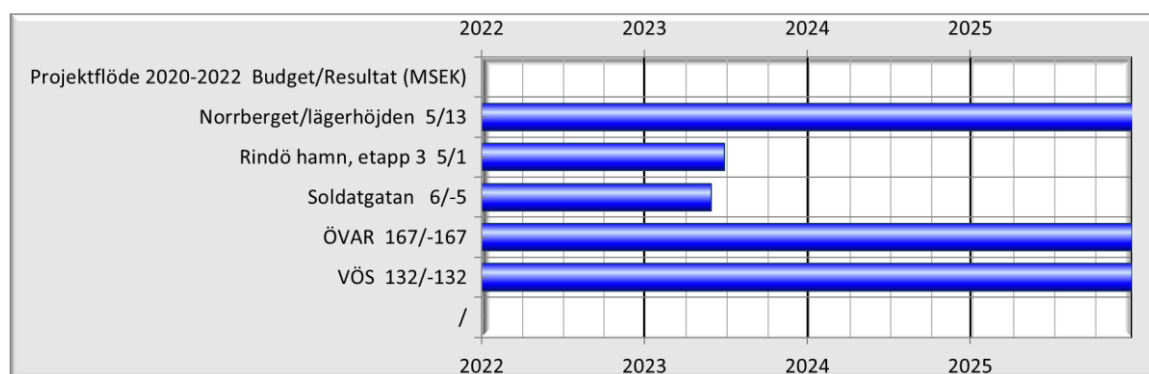
² För finansieringen av denna utbyggnad har Vaxholmsvatten i förväg erhållit vissa medel av exploitören.

överföringssystem i form av sjöledning från dagens Blynäs till nya Margretelunds reningsverk. Investeringarna planeras och följs upp i en specifik projektportfölj för kommunens VA-investeringar.

Projektportfölj Vaxholm

Projektens tidsplan styrs inte av den årliga investeringsbudgeten utan av andra faktorer såsom tidsplaner för detaljplanernas fastställande, avtalsförhandlingar (exploateringar), behov av revideringar eller kompletteringar med mera, och det finns därför svårigheter att koppla ett projekts investeringsbudget till en fast tidpunkt, och därmed till en årlig investeringsbudget. Varje projekt behöver istället ses som en rörlig delmängd av den totala portföljens planerade projekt. Av erfarenhet vet vi att hela budgeten sällan nyttjas i den takt som har planerats, men det går inte att förutse vilka projekt som kommer att följa planen, vilka som försenas och eller vilka oplanerade projekt som dyker upp. Att försöka avgöra hur mycket respektive projekt kommer att kosta under ett bestämt år, eller budgetfönster, är därför mindre relevant än att titta på de enskilda projektens totalkostnad, och kan även ge en felaktig bild av vilka avvikelser som förekommer.

Av portföljens GANT-schema ovan framgår vilka projekt som pågår eller beräknas starta under budgetperioden. Siffrorna anger projektets totala investeringsbudget/resultatet för projektets livslängd

Pågående projekt

- VA-utbyggnad för Rindö hamn etapp 1 beräknas övertas under 2022.
- VA-utbyggnad av dagvatten för Soldatgatan och Timmermansvägen beräknas slutföras 2023.
- VA-utbyggnad för Norrberget, beräknas slutföras 2026.
- VA-utbyggnad för Rindö hamn etapp 3, Grenadjären saknar tidplan men uppskattas ske 2022-23.
- Utbyggnad av nya Margretelunds reningsverk, gemensamt med Österåkers kommun, beräknas slutföras 2026
- Utbyggnad av överföringsledning från Vaxholm till nya Margretelunds reningsverk, beräknas slutföras 2026

Startande projekt 2023–25

Inga utbyggnadsprojekt i omvandlingsområden beräknas starta under 2023–2025, men eventuellt påbörjar planarbetet med någon eller några av dessa. Däremot antas ett par exploateringar genomföras som genererar intäkter men inte kräver någon eller endast marginell va-utbyggnad.

- Kulan 6
- Prästgården
- Domaren 15

Utredningar och förprojekteringskostnader kan komma att uppstå för nyttillkommande projekt.

Reinvesteringar 2022–2024

Efter utförd inventering och statusbedömning under 2021/2022 av samtliga anläggningar där underhållsskulden visualiserats på ett bra sätt, så har en handlingsplan för åtgärder tagits fram.

Under 2023 -2025 så kommer totalt 5 pumpstationer bytas ut i sin helhet pga den tekniska livslängden är uppnådd. Ytterligare 3 pumpstationer skall helrenoveras för att möta upp till dagens standard med avseende på arbetsmiljö, driftsäkerhet och styrning.

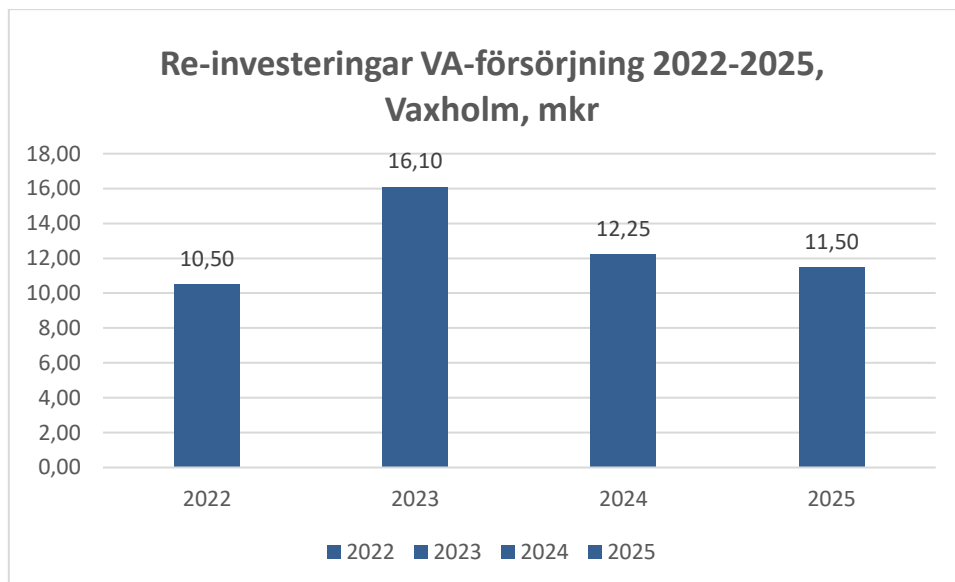
Nedläggningen av Kullöns reningsverk förväntas påverka reinvesteringarbudgeten samt åtgärderna som hör där till.

Vidare så kommer vi behöva utöka kapaciteten på Rindö reningsverk pga rådande exploateringsplaner i området. I samband med arbetet att utöka kapaciteten så utförs även underhållsåtgärder på anläggningen.

Nödvändig uppdimensionering av vattenledning på Resarö har påbörjats och kommer fortsätta under hela perioden.

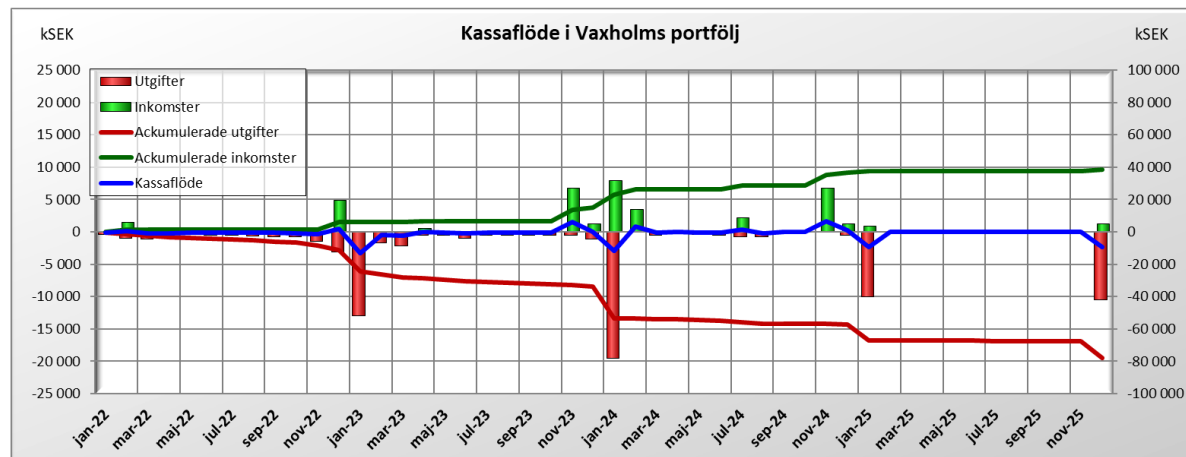
Ett antal projekt kring vattenledningar med upprepade driftstörningar är planerade för renovering, däribland fortsättning av huvudmatning på Rindö.

Renovering av förbindelsepunkter, avstängningsventiler och brandposter finns med i planen.

Kassaflöde projektportfölj Vaxholm 2022–2025

Grafen visar kassaflöde baserat på de föreslagna taxehöjningarna. Notera att kassaflödet för den valda perioden inte är detsamma som den kompletta portföljen.

Finansieringsgrad för projektportfölj Vaxholm 2021-2024

Med en statistisk betraktelse kan vi ibland se att vi inte behöver finansiera portföljen till 100 % utan att en kalkylerad, erfarenhetsbaserad underfinansiering istället är lämplig. Behovet av finansieringsgrad är olika för olika kommuner och olika år. Då flertalet av de projekt som ligger inom den närmaste tiden utgör pågående eller antagna detaljplaner bedömer vi att utbyggnad kommer att ske och att en finansieringsgrad på 100 % är lämplig för de kommande åren.

Finansieringsgrad för ny- och reinvesteringar samt lånebehov.

	Prognos	Budget		
Vaxholmsvatten	2022	2023	2024	2025
Nyinvesteringar 100%	11,0	22,6	23,2	20,8
Finansieringsgrad Ny	100%	100%	100%	100%
Reinvesteringar 100%	2,8	20,5	36,7	19,2
Produktionens investeringar 100%	10,5	16,1	12,3	11,5
Finansieringsgrad Re	100%	100%	100%	100%
Total investeringsbudget	24,3	59,2	72,1	51,5
Anläggningsavgifter	6,3	8,5	21,7	2,1
Självfinsiering avskrivningar	8,0	10,0	10,0	10,5
TB (Lånebehov negativt)	-10,0	-40,6	-40,4	-38,9
Lån+/amortering-	9,0	40,0	40,0	40,0

Avfall & Miljölogistik

Bakgrund

Roslagsvatten ansvarar för att samla in kommunalt avfall från hushåll och verksamheter i Vaxholms stad. Här ingår även ansvaret för omhändertagande av avfallet samt slam från enskilda avloppsanläggningar.

Avfall & Miljölogistiks huvudleverans är insamling av hushållsavfall i rätt tid, till rätt pris och till rätt behandling per fraktion. Affärsområdet strävar även efter att öka kundvärdet genom att säkerställa anpassad, effektiv och besvärsfri insamling och möjliggöra för kunden att avancera i avfallstrappan. För att nå detta behöver fastställda aktivitetsmål för affärsområdet uppfyllas.

Målet är att Roslagsvatten inom fem år ska vara topp fem av Sveriges kommuner enligt Avfall Sveriges ranking "Bästa avfallskommun" Huvudfokus under de kommande åren är att minska avfallsmängderna, öka kundnöjdheten och ha rena fraktioner. Roslagsvattens kunder ska ha Sveriges lättaste soppåse.

Avfallsplan

Vaxholms kommuns avfallsplan trädde i kraft år 2021. Den stäcker sig till år 2030 med översyn minst vart fjärde år. Planen har sex målområden med delmål och tillhörande aktiviteter. Aktiviteterna förnyas årligen. Uppfyllandet av målen kommer bidra till att nå målet om "Topp 5 om 5". Under 2023 ligger fokus på att utreda och testa insamlingssystem för separat insamling av förpackningar samt utredning avseende hur byggavfall kan hanteras effektivt och miljöriktigt i skärgården

Insamling av kommunalt avfall

Urbaser AB är det bolag som har drivit fastlandsentreprenaden för kommunalt avfall (tidigare benämnt hushållsavfall) i Vaxholms stad sedan 2016. Från och med 1 april 2023 kommer Roslagsvatten ha en ny entreprenör för insamlingen. Vid upphandlingen som genomfördes under 2021 vann Nordisk Återvinning AB uppdraget för de kommande sju åren. En nyhet med det nya uppdraget är att all insamling av kommunalt avfall på fastlandet kommer ske med fossilfria drivmedel. Allt avfall kommer även att vägas. Även skärgårdsinsamlingen handlades upp under 2021. Liselotte Löf Miljö AB som är den nuvarande entreprenören vann upphandlingen och kommer fortsätta med insamlingen även 2023. Under 2022 kommer uppstartsaktiviteter genomföras med tilldelade entreprenörer.

Matavfallsinsamling erbjuds alla privatpersoner på fastlandet och öar med bro eller färjeförbindelse sedan 2021. Från och med 2021 är det krav på att alla hushåll i kommunen ska erbjudas separat insamling av matavfall. Roslagsvatten har sökt och fått dispens från Naturvårdsverket för att inte behöva samla matavfall i skärgården till och med 2025. Under 2021 till 2022 genomförs en kartläggning av hela skärgården för att klargöra förutsättningar för insamling av matavfall även i skärgården. I kartläggningen tas även hänsyn till att förpackningar ska kunna samlas in utsorterat och separat.

I december 2020 beslutade regeringen om att upphäva producentansvaret för returpapper. Sedan 2022 har kommunerna ansvaret för insamling och behandling av returpappret. Insamlingen under 2022 och 2023 sker insamlingen på samma sätt som tidigare i anslutning till återvinningsstationerna. För returpapper som samlas in i flerbostadshus har Roslagsvatten auktoriserat olika företag som samlar in och behandlar avfallet.

Den planerade förändringen avseende att insamling av förpackningar ska ske bostadsnära istället för i återvinningsstationerna som skulle ha påbörjats under 2021 är framflyttad. I slutet av 2021 föreslog regeringen att det ska bli kommunalt insamlingsansvar av förpackningar. Besked antas komma innan valet i september 2022. Införandet blir antagligen mellan åren 2024-2026. Det kommer innebära stora förändringar mot nuvarande insamling, men fortfarande finns stora oklarheter. Inte minst avseende insamlingen i skärgården.

Återvinningscentral samt grovavfall och farligt avfall

I början av 2022 fattade Vaxholmsvatten beslut om att bemanna Vaxholms ÅVC med personal anställda av Roslagsvatten. Vid utgången av nu gällande avtal 31 mars 2023 kommer således en större förändring av driften av återvinningscentralen att ske. Övriga funktioner kommer dock även fortsättningsvis att konkurrensutsättas. Några av driftsfunktionerna som exempelvis hantering av farligt handlas upp. Andra delar kommer handlas upp som investeringar, exempelvis containrar och hjullastare.

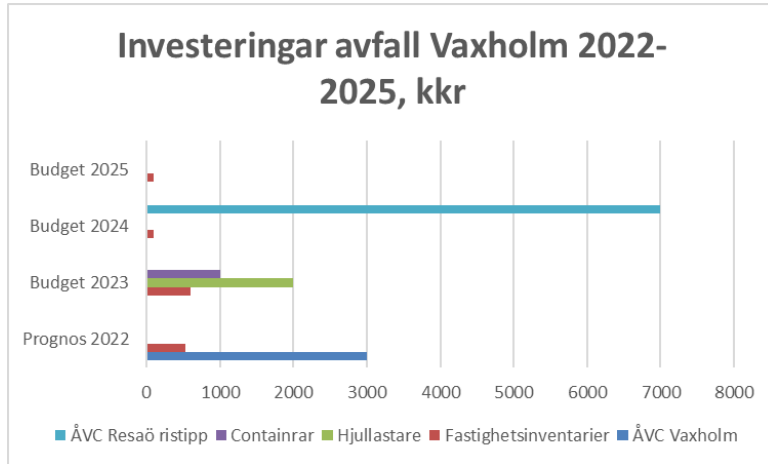
Från 2023 blir bygg- och rivningsavfall kommunalt ansvar. Under 2022 kommer bolaget att utreda och ta fram tjänster för kommunens invånare som lanseras till januari 2023. Tjänsterna planeras inte ingå i taxan utan kan beställas som extratjänster.

Taxor och tjänster

Varje år görs en taxe- och tjänsteöversyn som syftar till att identifiera rätt nivå på avfallstaxan. Avfallstaxan ska vara aktuell och baseras på likställighets- och självkostnadsprincipen. Inför 2022 har en grundlig omarbetning av avfallstaxan samt ingående tjänster genomförts. Tjänsterna anpassades till kundernas behov genom att vara logiskt utformade och enkla att förstå. Taxeöversynen kan resultera i förändringar i fördelningen av taxans parametrar. Miljöstyrning av avfallstaxan är ett viktigt verktyg för ökad källsortering och avveckling av arbetsmiljömässigt eller på annat sätt icke önskvärda tjänster. För att effektivisera transporter och minska miljöbelastningen togs varje veckas hämtning bort som valbar tjänst inför 2022 i skärgården. Inför beslutandet av 2023 års taxa görs en översyn på vilket effekt den förändringen har gett. Roslagsvatten vill även styra mot mer maskinell hämtning och göra det mer attraktivt för kunder att välja gemensamhetslösningar. Förutsättningar för detta utreds under 2022. Ny avfallstaxan för Vaxholms kommun planeras att i kraft 1 april 2023.

Investeringar

Under våren 2022 slutförs nybyggnationen av Vaxholms ÅVC. Under 2024 planeras en ristipp att byggas i kommunen för bättre hantering av kommunens trädgårdsavfall.

Övrig utveckling

Avfall & Miljölogistik arbetar på att utöka med en kommun under 2023 - 2025. Fokus i förberedelserna ligger på att etablera en effektiv och kvalitetssäkrad verksamhet som är mogen att växa. Det innebär att vi utvecklar rutiner för entreprenadledning (styrning och uppföljning), effektivisering och kvalitetssäkring av uppföljning av mängder och ekonomi.

Budgetförutsättningar

Det framtagna budgetförslaget gäller för år 2023 med prognos för 2024 och 2025 och innehåller både intäkter och kostnader för VA och avfall, förslag till investeringar och finansiering, samt mål för soliditeten.

Förslaget baseras på en höjning av samtliga taxor för 2023.

Taxehöjningar	2023	2024	2025
Anläggning	3%	3%	3%
Brukning	5%	5%	5%
Avfall	2%	3%	4%
Slam	2%	3%	4%

Större taxehöjningar än vad som föreslagit krävs för att behålla eller öka soliditeten till 10% som är målet för att kunna ha en reserv i bolaget för oförutsedda händelser och kostnader. Stora investeringar med upptagande av lån, ökande avskrivningar och ökande kostnader bl a pga världsläget samt ökade räntekostnader påverkar soliditeten negativt. Både VA och avfallstaxan ska täcka dessa kostnader. Anläggningstaxan ska sträva mot full kostnadstäckning för kommande investeringsprojekt. Brukningstaxan måste ökas för att täcka ökande räntekostnader för framförallt Övar med 0,5 mkr 2023. Ökande kostnader för El, drivmedel, slamtömningar, kemikalier och konsultkostnader för asset management.

Vid positivt resultat är målsättningen att fortsätta amortera på lånen om tillräcklig likviditet finns. Amortering ingår inte i budgetförslaget.

Siffror inom parantes anger föregående års siffror i kommande texter.

Budgeterad resultaträkning för VA och Avfall för Vaxholmsvatten

Budget 2023 - 2025 jämfört budget 2022 och utfall och budget 2021, anges i kkr

De negativa resultaten 2023 - 2025 kommer att balanseras upp av tidigare års upparbetade resultat i form av överavskrivningar. Den största posten som påverkar resultatet negativt är de ökande räntekostnaderna där Övar tillkommer.

	2021		2022	2023	2024	2025
	Utfall	Budget	Budget	Budget	Budget	Budget
	VAXAB					
Brukningsavgifter	37 959	36 237	38 133	41 065	43 753	46 520
Periodiserade anläggningsavgifter	5 885	5 816	6 602	5 097	6 586	5 061
Externslam	3 560	3 460	4 215	4 240	4 367	4 542
Avfall	15 101	16 100	18 378	18 957	19 526	20 307
Övriga intäkter	3 425	2 593	942	3 131	3 213	3 219
Summa intäkter	65 929	64 207	68 270	72 491	77 446	79 650
Inköp	-3 992	-4 046	-3 986	-4 945	-6 093	-7 165
Rörelsekostnader	-34 191	-32 067	-33 071	-36 116	-37 279	-37 896
Personalkostnader	-18 450	-19 700	-17 933	-20 208	-21 278	-21 604
Summa rörelsekostnader	-56 634	-55 813	-54 990	-61 268	-64 650	-66 665
Res före avskrivningar	9 295	8 393	13 280	11 223	12 796	12 985
Avskrivningar	-8 827	-9 875	-11 380	-12 063	-12 551	-12 648
Res före fin int/kost	467	-1 481	1 900	-840	245	337
Räntenetto	-1 050	-1 690	-1 392	-2 034	-3 266	-4 171
Res efter fin int/kost	-583	-3 171	508	-2 874	-3 021	-3 833
Skatt & bokslutsdispositioner	583	3 171	-508	2 874	3 021	3 833
Res efter skatt & bokslutsd	0	0	0	0	0	0

* Räntekostnader för Övar ingår i inköp med 0,5 mkr 2023, 1,5 mkr 2024 och 2,4 mkr för 2025.

INTÄKTER

Påverkan av taxestruktur

En taxeöversyn som ser över samtliga VA-taxor vad gäller taxestrukturer och verksamhetsområden görs årligen och kan påverka kommande taxejusteringar.

Brukningsavgifter - VA

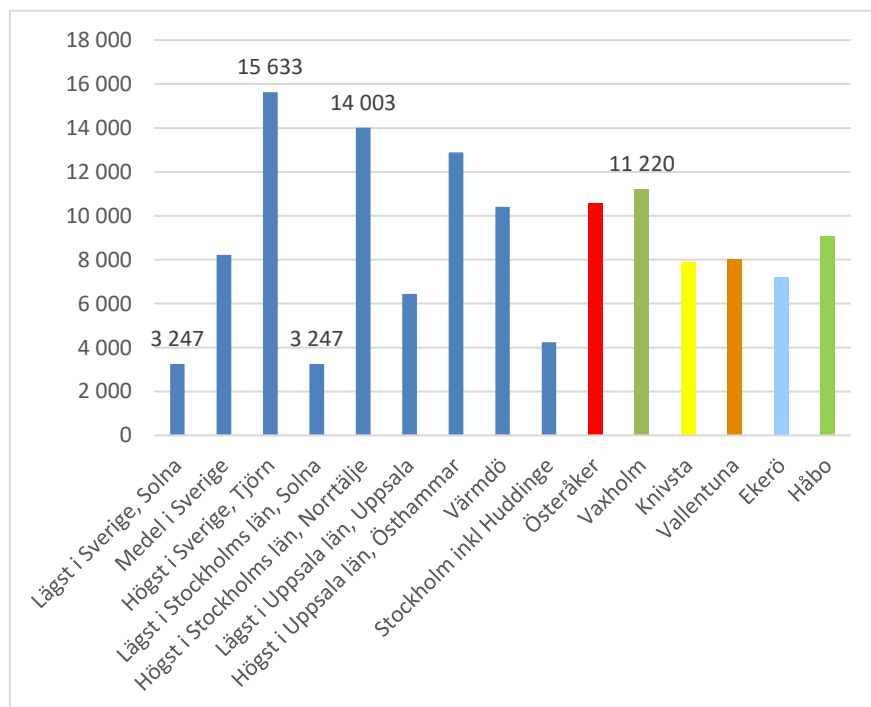
Brukningsavgifterna är beräknade utifrån prognoser från debiteringsprogrammet med en taxehöjning på 5,0% för 2023.

Prognos för kommande taxehöjningar för åren 2024 - 2025 är 5,0% per år.

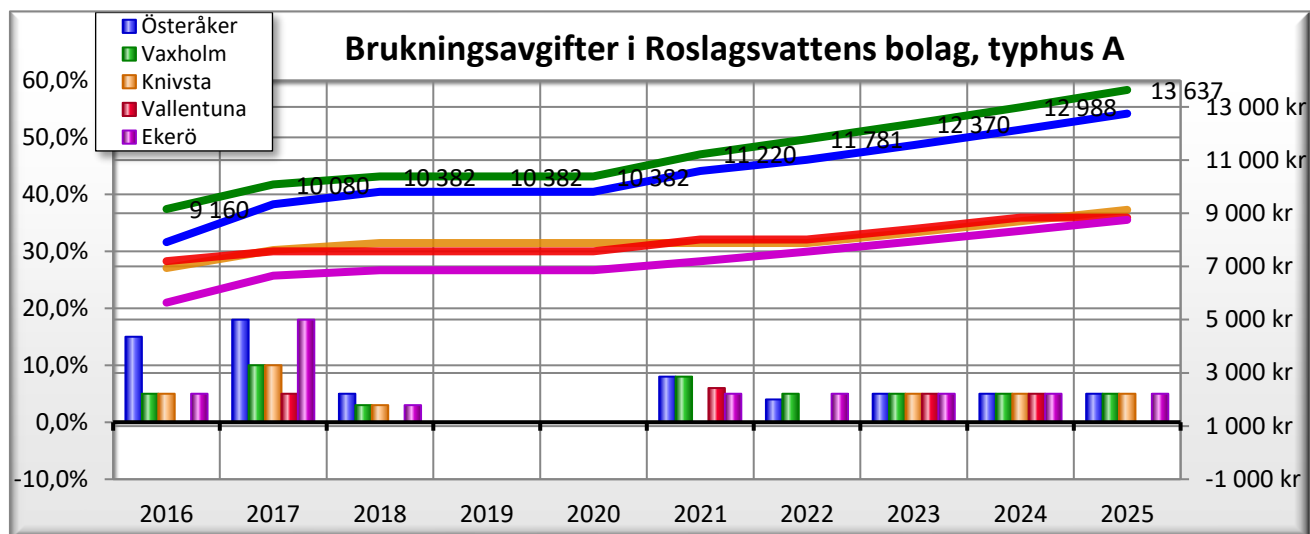
Prognoserna utgår från individuellt beräknad förbrukning per abonnent, enligt senaste mätaravläsning, med tillägg för tillkommande abonnenter under året. Ingen minskning av förbrukningen är beräknad eftersom det snarare varit en liten ökning av förbrukningen de senaste åren.

Ökningen av bruksintäkterna för 2023 blir 2,9 mkr jämfört budget för 2023 och 3,1 mkr jämfört förra årets utfall.

Jämförelse brukningstaxa typhus A, 2021

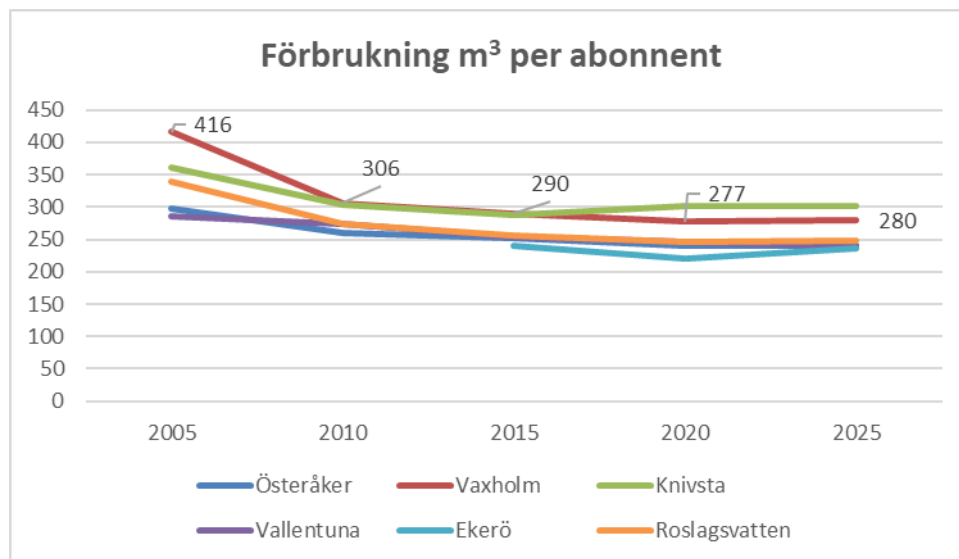

Jämförelse mellan högsta, lägsta, medel i Sverige, i Stockholms län och Uppsala län samt grannkommuners brukningstaxa gällande år 2021.

Antal VA-abonnenter i Vaxholm

Antalet abonnenter har ökat det senaste året med 14 (35) stycken. Ökningen de kommande tre åren beräknas till 57,46 respektive 48 stycken per år. 2022 är antalet 2 504 stycken.

Förbrukning per abonnent i Vaxholm har de senaste 10 åren legat straxt under 300 m³/år.

Snittförbrukningen för Roslagsvattens kommuner beräknas för 2023 till 242 (242) m³/abonnent.

Anläggningsavgifter - VA

Taxan föreslås höjas med 3,0 procent inför 2023.

Prognos för kommande taxehöjningar för åren 2023 - 2025.

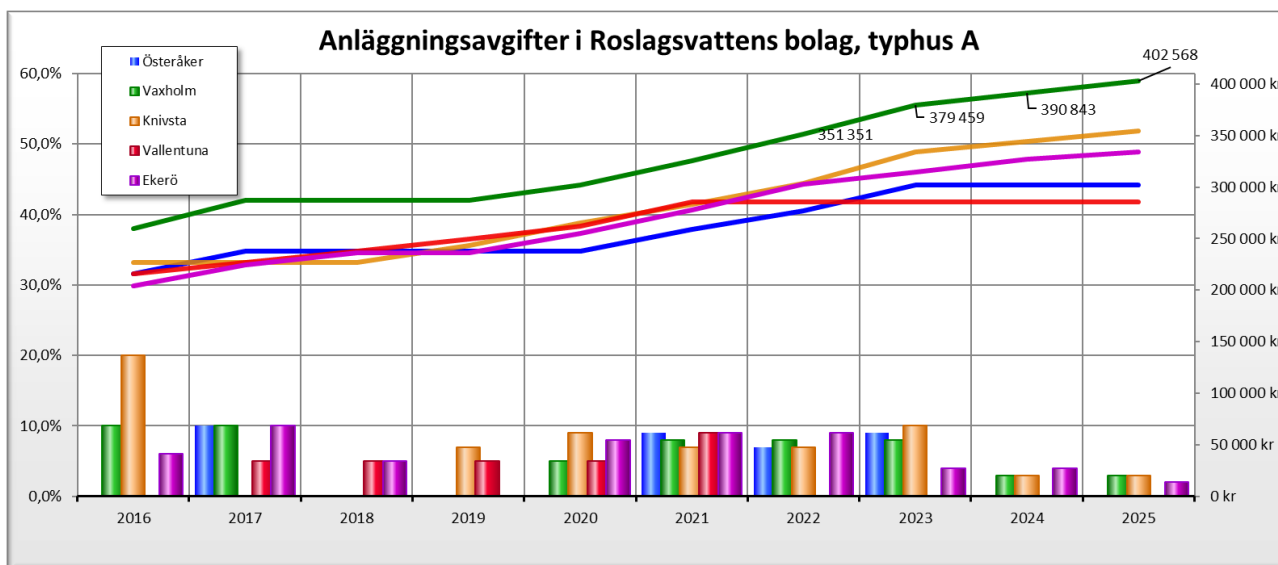
Taxehöjning	2023	2024	2025
Anläggning	3%	3%	3%
Föregående prognos	8%	3%	--

Anläggningsavgifterna är sammanställda enligt investeringsportföljen och baseras på en höjning på 3% 2023 och sedan 3%+3% höjning för 2024 - 2025.

Anläggningsavgifterna periodiseras över 46 år från för att matcha förbrukningen, dvs avskrivningstiden på anläggningarna i Vaxholm.

Den största intäkten för år 2023 står Norrbergets exploatering med 6,8 mkr.

Totalt beräknas fakturera 8,5 mkr för 2023, 21,7 mkr för 2024 och 2,1 mkr för 2025.

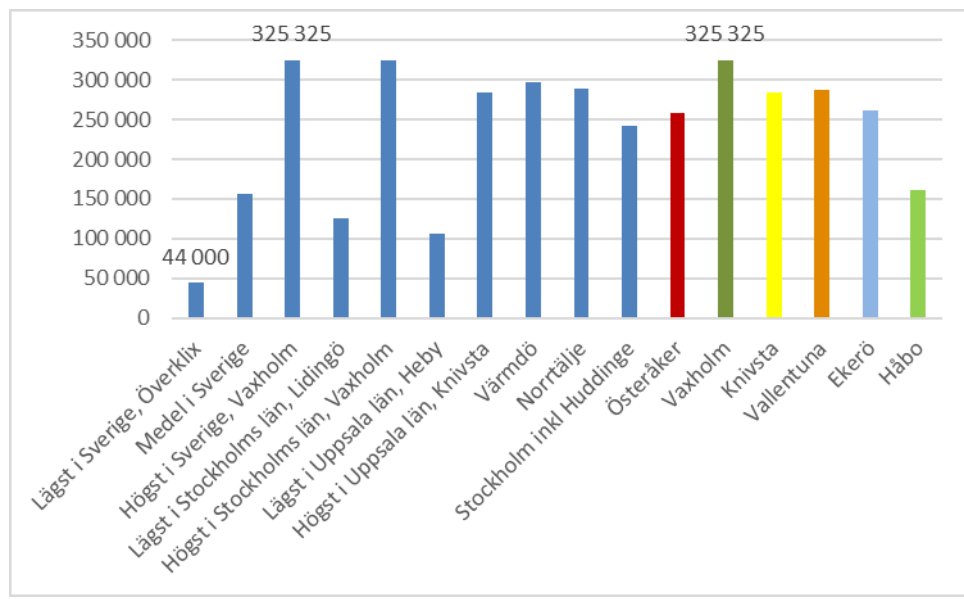

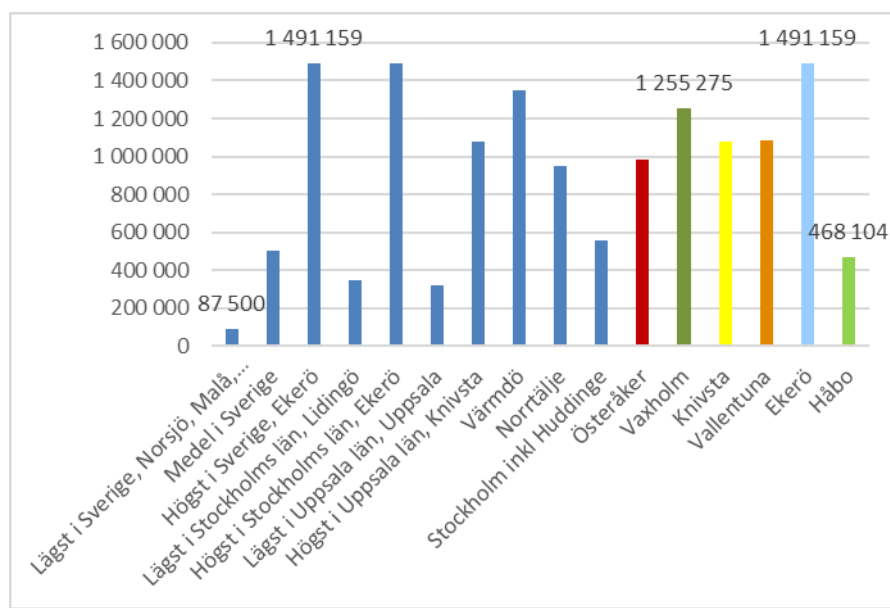
Jämförelse anläggningstaxa typhus A, 2021

Jämförelse mellan högsta, lägsta, medel i Sverige, i Stockholms län och Uppsala län, samt grannkommuners anläggningstaxa för typhus A gällande år 2021.

Jämförelse anläggningstaxa typhus B, 2021

Jämförelse mellan högsta, lägsta, medel i Sverige, i Stockholms län och Uppsala län, samt grannkommuners anläggningstaxa för typhus B gällande år 2021.

Externslam – Avfall

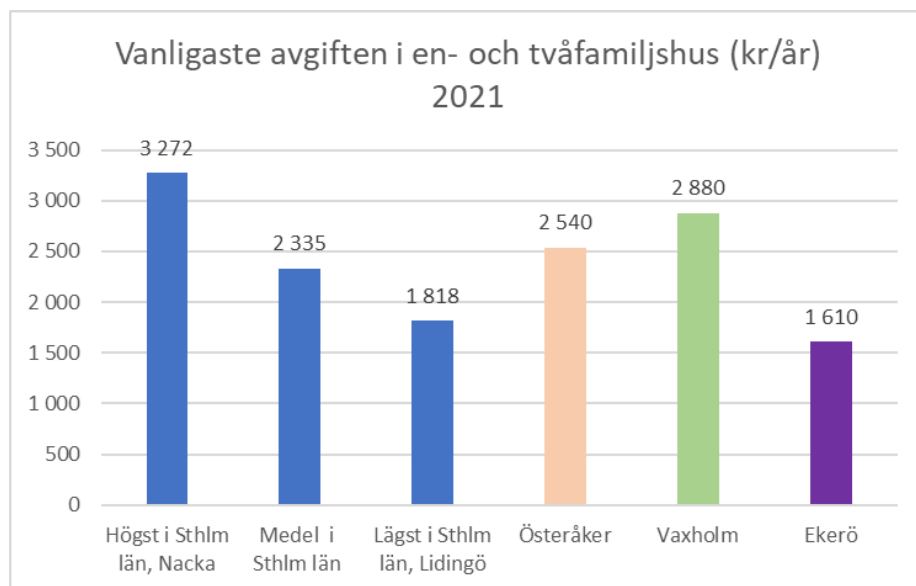
Beräkningen av intäkter för mottagande av slam från enskilda anläggningar utanför VA-verksamhetsområde är beräknade utifrån prognoser från debiteringsprogrammet med 2,0% höjning av taxan för 2023. Intäkterna för år 2023 beräknas bli 4,2 (3,8) mkr.

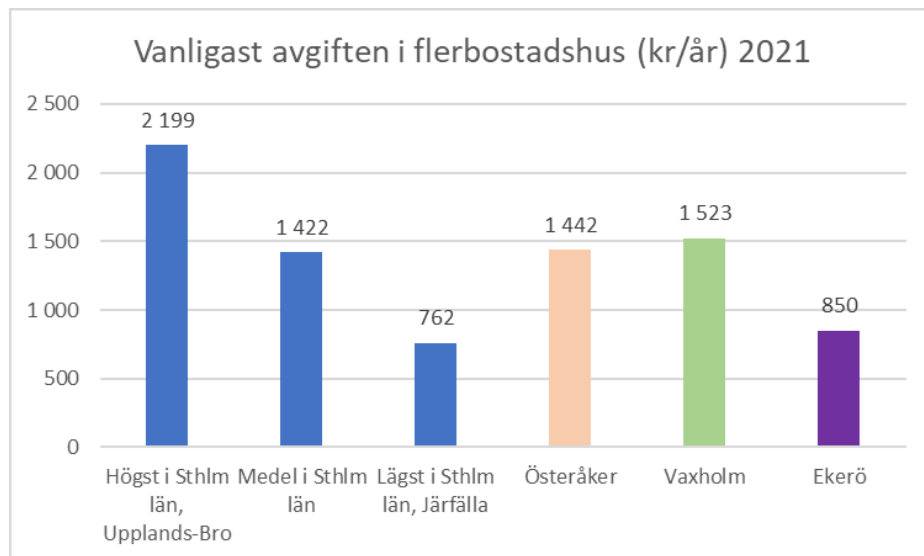
Avfall

Avfallsintäkterna är beräknade utifrån prognoser från debiteringsprogrammet. Intäkterna beräknas bli 19,0 (18,4) mkr för 2023.

En generell höjning av intäkterna i Vaxholm krävs under kommande år för att kunna möta indexuppräknningar av entreprenadavtal (4% i budget) Men en omfördelning av kostnader mellan tjänsterna gör att avfallsavgiften för det vanligaste abonnemanget för en- och tvåfamiljshus, 190 liters kärl, hämtning av restavfall och matavfall varannan vecka ligger kvar på samma nivå under år 2023 på 3003 kr/år.

Jämförelse avfallsavgift för en- och tvåfamiljshus och flerbostadshus jämfört billigast, medel och dyrast i Stockholms län gällande år 2021. Jämförelsen sammanställs av Avfall Sverige som samlar in taxorna från respektive kommun.

Övriga intäkter (VA & Avfall)

Övriga intäkter för VA beräknas öka med 1,6 mkr. De största posterna är externa intäkter för projekt och intäkter för kundservice till Täby och avfall Ekerö.

Motsvarande kostnader för dessa intäkter finns under personal och rörelsekostnader.

Övriga intäkter för avfall beräknas bli 0,6 mkr högre än i budget 2022 och beror på införandet av automatdebiteringssystem för företagskunder på Eriksö ÅVC

Inköp

Här ingår inköp av vatten från Norrvatten samt inköp och underhåll av vattenmätare och läcksökning. Norrvatten debiterar 70 % av sina nettokostnader som fast avgift. En prisökning med 4% är inlagd från 2023. Allt vatten som passerar kommungränsen debiteras. Det odebiterbara vattnet inkluderar vår egen förbrukning till spolning och rengöring. Vatteninköpen är beräknade utifrån vattenförbrukningen för brukningsavgifterna med tillägg av "andelen odebiterbart vatten".

Nytt från i år är att räntekostnader för Övar ingår här med 0,5 mkr för 2023. 1,5 mkr 2024 och 2,4 mkr för 2025.

OMKOSTNADER

Någon generell uppräknings har ej skett. Utan en analys av omvärldsläget har gjorts och varje kostnadslag är individuellt bedömt. Kostnader som ökat mer än index är framförallt el, kemikalier, bränsle och byggmaterial.

Rörelsekostnader

Rörelsekostnaderna har budgeterats för VA och avfall med 36,1 (33,1) mkr för 2023, då ingår kostnader för övriga intäkter med 2,9 (0,9) mkr. Rörelsekostnaderna för 2024 och 2025 beräknas bli 37,3 mkr och 37,9 och innehåller samma nivå på övriga intäkter som 2023.

Generellt ökar rörelsekostnaderna med ett par % per år pga. att VA-anläggningen blir större genom infrastrukturbyggnaden, att större insatser för drift och underhåll genomförs, samt att högre miljökrav leder till ökade insatser i ledningsnät och reningsprocesser.

De största kostnadsökningarna är elkostnader som beräknas öka med 0,9 mkr och konsultarvoden 0,6 mkr för utveckling av Asset Management och OT/ET. Oförutsedda kostnader är budgeterade med 0,4 mkr.

Personalkostnader

Löneökningar är budgeterade med 3 % från 1 april årligen. Nytt pensionsavtal ökar pensionskostnaderna inkl särskild löneskatt med ett par %. Budget för 2023 innehåller fler tjänster, i och med omorganisation inom VA-försörjning där platschefer för anläggning och ledningsnät infördes under 2022.

För Österåker och Vaxholm tillkommer personalkostnader när egen personal anställs på återvinningscentralerna. Motsvarande kostnadsminskning finns på rörelsekostnaderna. Där entreprenadkostnaderna finns.

Support och serverhallar flyttas från fristående bolag till Österåkers kommun och personal anställdes under 2022. Då flyttas kostnader till personalkostnader från rörelsekostnader.

Personalkostnaderna ökar pga. av att omständigheter i omvärlden förändras, vilket kräver specialistkunskap inom process, tillskottsvatten, juridik, digitalisering, automation, asset management och säkerhet. Dessa kostnader kan inte aktiveras. Även större insatser inom drift och underhåll ökar personalkostnaderna.

Personalomsättningen har minskat de senaste åren. Vi ser en ökad rörlighet på arbetsmarknaden men efterfrågan på ovanstående kompetenser är stor samtidigt som utbudet är litet och dessa marknadskrafter gör att lönekostnaderna har ökat något mer än löneökningarna. Samtidigt ökar rekryteringskostnaderna när fler rekryteringar genomförs.

Kostnader för kompetensutveckling ökar också i takt med att antalet anställda blir fler och nya medarbetare är i behov av branschspecifikkompetensutveckling. Utbildning under Corona-åren har varit minimal och kommer att bli större de kommande åren. Individuell personlig utbildningsplan är budgeterad på varje avdelnings omkostnader. Kostnader för "kravutbildningar" såsom heta arbeten, arbete på väg, BAS-P/U behöver förnyas ca vart 5:e år.

Personalkostnader fördelas per dotterbolag i förhållande till arbetad tid. För 2023 beräknas 15 (13) % belasta Vaxholmsvatten. Ökningen beror främst på att personal för återvinningscentralen anställs under 2023.

Avskrivningar

Avskrivningar på anläggningar görs enligt plan, med tillägg för nyanskaffning. Principerna för avskrivningar av reningsverk är beräknade enligt regler för K3. Materiella anläggningstillgångar skrivs av systematiskt över tillgångens bedömda nyttjandeperiod, 3 - 75 år.

Avskrivningarna för Blynäs uppgår till 0,6 mkr/år fram till år 2026, reningsverket är därefter helt avskrivet.

Totalt ökar avskrivningarna med 0,8 mkr 2023 och ökar ytterligare med 0,5 mkr för 2024 och 0,1 mkr 2025, i takt med utförda investeringar. Förutom avskrivningarna för Blynäs (med anledning av framtida lösning för avloppsrening) är det framför allt avskrivningar för Skarpö, Rindö hamn, Storäng och ny ÅVC Vaxholm som står för ökningen.

Räntekostnader

Lånen har inarbetats med bindningstider enligt beslutad finanspolicy. De tillkommande lånen beräknas ha en genomsnittlig ränta på 1-1,3 % för åren 2023-2025 i de fall dem är rörliga. Till räntekostnaden tillkommer borgensavgiften på 0,50 %.

Kostnad för räntor och borgensavgift för VA 2023 är beräknade till 1,6 mkr vilket är en ökning med 500 tkr från 2022.

Kostnaden för räntor och borgensavgift för Avfall 2023 är beräknade till 450 tkr vilket är en ökning på 24 tkr från 2022.

Överavskrivningar och ägartillskott

Överavskrivningar och ägartillskott finns som en reserv för resultatutjämnning över åren i bolaget.

Ägartillskottet uppgår till 3,9 mkr.

Överavskrivningarna beräknas minska till 28,8 mkr till årsskiftet 2022/2023 och sedan minska varje år beroende på de negativa resultaten och bygger på föreslagna taxehöjning enligt budgetförutsättningar.

Överavskrivningar i Kkr

ÅR	VA	Avfall	Totalt
2025	14 804	4 273	19 077
2024	18 504	4 407	22 911
2023	21 428	4 503	25 931
2022	25 320	3 486	28 806
2021	25 836	4 509	30 345

Investeringar

Investeringsförslaget för VA har genererats utifrån uppgifter från kommunens planeringsavdelning och inom Roslagsvattens produktionsavdelning. Avfallsinvesteringarna har avdelningen för avfall och miljölogistik arbetat fram.

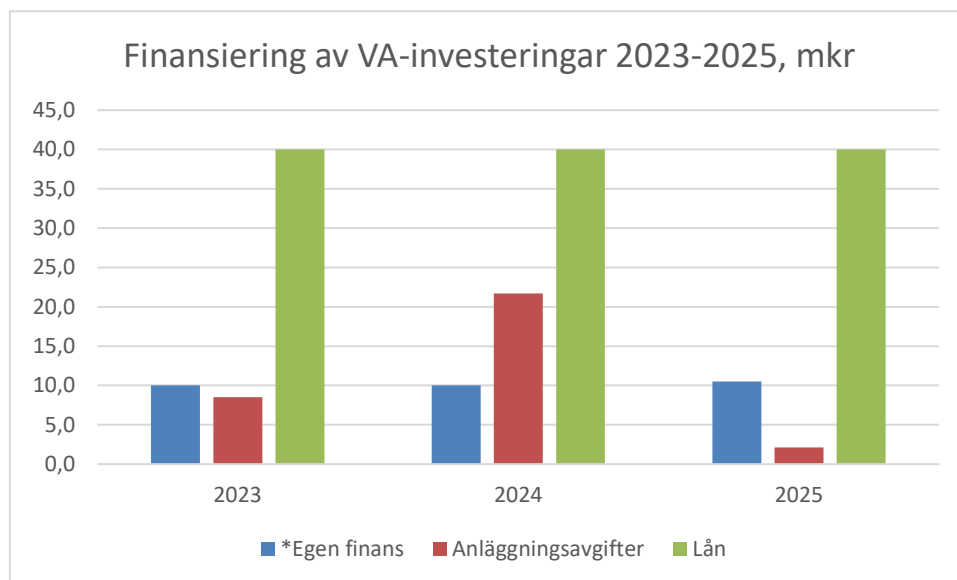
Prioriterade investeringar finns redovisade i verksamhetsplanen och uppgår till belopp enligt nedanstående tabell.

Planerade Investeringar 2023 - 2025, Mkr

Mkr	2023	2024	2025
VA	59,2	72,1	51,5
Avfall	3,6	7,1	0,1
Totalt	62,8	79,2	51,6

Mkr	2023	2024	2025
18,5% ÖVAR	34,6	60,0	45,9

VA-investeringarna är finansierade till 100%, delvis med nya lån. Se nedanstående graf.

*) Egen finansiering, anger utrymmet i brukningstaxan som finansierar re-investeringarna.

Lån

VA

Investeringsförslaget innehåller ett förslag att nya lån för VA tas upp med 40 mkr 2023, 40 mkr för 2024 och 40 mkr för 2025.

Outnyttjad beviljad borgen för VA finns på 41 mkr.

Ingen amortering är budgeterad för de kommande tre åren pga stora investeringar som antingen självfinansieras eller kräver nya lån. Blir resultatet mer positivt än budgeterats och likviditet finns kommer amorteringar att göras.

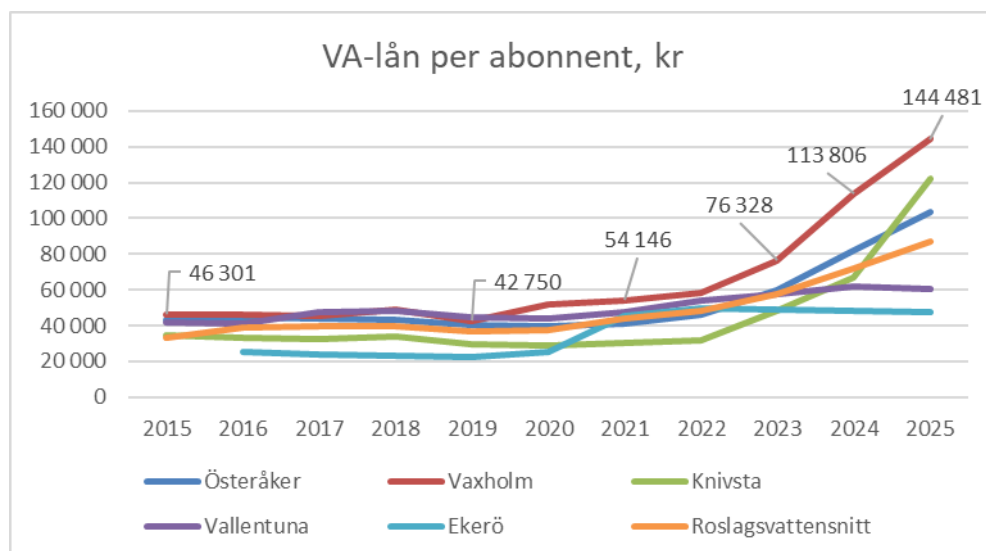
AVFALL

Investeringsförslaget innehåller ett förslag att nya lån med kommunal borgen tas upp med 2,1 mkr 2023 för hjullastare och containrar till ÅVC Vaxholm samt 5,6 mkr för 2024 för byggnation av en ristipp.

Ingen amortering är beräknad för lånet för byggnation av ÅVC för de kommande tre åren.

Bolagets lån visas i tabellen nedan.

	Lån vid utgången per år, kkr		
ÅR	VA	Avfall	Totalt
2022	106 984	18 000	124 984
2023	146 984	20 100	167 084
2024	186 984	25 700	212 684
2025	226 984	25 700	252 684

VA-lån per abonnent ökar när ytterligare lån tas upp 2022 - 2025.

Här ingår också Vaxholmsvattens del av lån för Övar.

Resultat

Resultatet för VA efter finansiella intäkter och kostnader beräknas bli -3,9 mkr för 2032, -2,8 mkr 2024 och -3,7 mkr för 2025, med en höjning av både anläggnings- och brukningstaxor under perioden.

Resultatet för Avfall beräknas bli 1,0 mkr för 2023, -0,1 mkr för 2024 och -0,1 mkr för 2025. De negativa resultaten möts av tidigare års upparbetade överavskrivningar. Resultat efter bokslutsdispositioner blir då +/- 0 kronor.

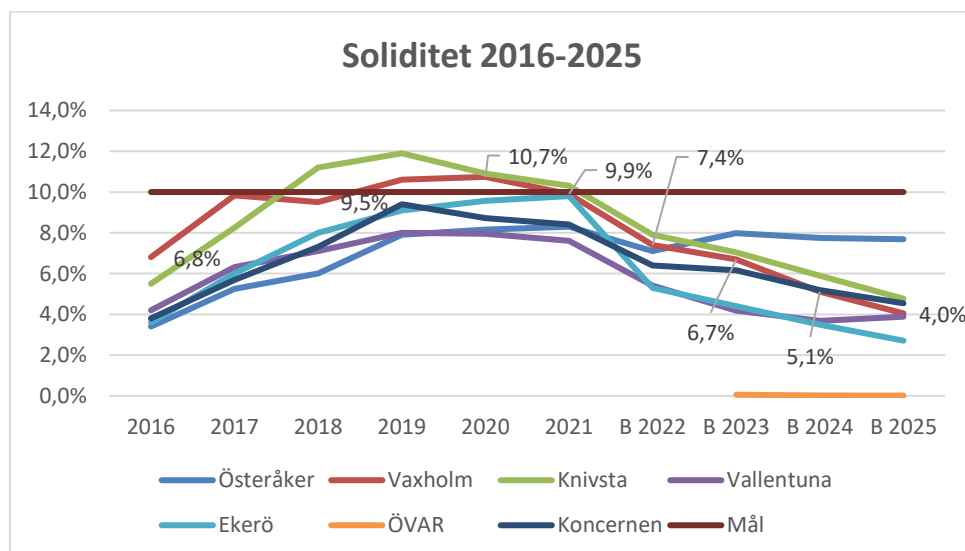
Resultatet efter skatt och bokslutsdispositioner blir +/- 0 varje år.

Likviditet

Likviditeten beräknas minska med 25 mkr under perioden för Vaxholmsvatten.

Soliditet

Målsättningen att nå en soliditet på 10% kommer inte att kunna uppfyllas med det här budgetförslaget. De negativa och låga resultaten och upplåning påverkar soliditeten negativt. Med det här budgetförslaget kommer soliditeten att sjunka från 9,9% 2021 till 4,0% 2025. Taxehöjningar av brukningstaxan kommer att krävas för att kunna hålla soliditeten och öka den.

Risker

För nedanstående risker finns dels en reserv för oförutsedda kostnader budgeterat samt överavskrivningar för att kunna kompensera för negativa resultat.

- Personal
  - Att löneökningarna blir högre än de 3,0% som budgeterats för i och med att inflationen beräknas blir högre än Riksbankens mål på 2%
  - Att aktivering av löner pga. ändrade förutsättningar gällande investeringar inte blir så stor som budgeterat, vilket gör att lönekostnaderna ökar i resultatet.
  - En het arbetsmarknad leder till brist på kompetens, kan ge tidsförskjutning i projektetens genomförande och ökande personalkostnader.
- Kapitalkostnader/finansiering
  - Räntan ökar mer än budgeterat. En procents ökning (utöver de budgeterade) av räntorna betyder 1,5 mkr i ökade räntekostnader per år och motsvarar 3,6% taxehöjning på brukningsavgifterna.
  - Att lån inte beviljas från kreditinstitut.
  - Att räntekoster inte är avdragsgilla fullt ut. Låg risk under den budgetperioden under förutsättning att inte räntan stiger mer än budgeterat och att inte borgensavgiften stiger.
- Omkostnader
  - Omvärldsläget gör att omkostnaderna ökar mer än vad som budgeterats.
  - Skatter och avgifter som bolaget inte har kunnat förutsäga. Energiskatter, deponiskatter mm.
  - Ändrade arbetsmiljökrav, miljökrav och säkerhetskrav som medför ökade kostnader.
  - El- och kemikalier, ökad förbrukning eller prisökningar som slår hårt mot resultatet. Svårigheter att få tag i kemikalier.
  - Klimatförändringar, skyfall, källaröversvämningar som leder till fler och dyra regresskostnader, samt ökande driftskostnader pga. förändrade underhållsplaner.
- Investeringar
  - Att projekt med budgeterade intäkter från anläggningsavgifter inte blir av.
  - Att projekt byggs som inte finns med i budget, särskilt ofinansierade projekt.
- Taxor/Intäkter
  - Att kommunfullmäktige inte beviljar föreslagna taxehöjningar eller kommunal borgen och därmed tvingar bolaget att skjuta upp planerade investeringar och aktiviteter.

Möjligheter

- Personal
  - Effektiviseringar i och med arbetet med RV 2.0. Topp 5 om 2,5 år.
- Kapitalkostnader/finansiering
  - Inkludera Kommuninvest vid upphandling av lån till låg ränta. Om Österåkers kommun blir medlemmar.
  - Räntenivån blir lägre än budgeterat
  - Överlikviditet möjliggör amortering
  - Skattefinansiering av delar av verksamheten, så som t ex delfinansiering av framtida avloppslösning.
  - Räntefria lån från kommunen.

- Sänkning av borgensavgiften.
- Omkostnader
  - Effektiviseringar i och med arbetet med RV 2.0. Topp 5 om 2,5 år.
  - Effektivare upphandlingar som ger lägre kostnader.
  - Energibesparande åtgärder.
- Investeringar
  - Effektivare upphandlingar som ger lägre kostnader.
- Taxor/Intäkter
  - Fler externa jobb som innebär ökade intäkter.
  - Att vattenförbrukningen ökar och att fler kunder än budgeterat ansluter.